

MENNTASKÓLINN
VIÐ SUND

Sjálfsmat kennara

Rannsókn á eigin starfi

Skýrsla um þróunarverkefni skólaárið 2005-2006

Hjördís Þorgeirsdóttir, konrektor

Menntaskólinn við Sund

September 2006

Efnisyfirlit

Samantekt	3
Inngangur	4
Markmið	4
Lýsing á framkvæmd	6
Starfendarannsókn (action research)	6
Rannsakendur og rannsóknarefni	7
Niðurstöður og mat á verkefninu	8
Rannsóknin	8
Fundir rannsóknarhópsins.....	12
Mat á framkvæmda- og kostnaðaráætlun.....	14
Framhald verkefnisins og kynning.....	15
Lokaorð	16
Heimildaskrá	17
Fylgiskjal 1: Matsviðmið við mat á vinnubók	21
Fylgiskjal 2: Matsblað fyrir hæfni einstaklinga í hópavinnu	22
Fylgiskjal 3: Sókratísk umræðuaðferð.....	23
Fylgiskjal 4: Eyðublað fyrir viðtal við nemendur vegna agabrota	24
Fylgiskjal 5: Sjálfsmat nemenda	25

Samantekt

Í Menntaskólanum við Sund hefur skipulögðu sjálfsmati verið sinnt í mörg ár bæði af kennurum og stjórnendum skólans. Þróunarverkefnið um rannsókn á eigin starfi var næsta skref í sjálfsmati í því skyni að fylgja eftir nemenda- og starfmannakönnunum sem gerðar hafa verið á undanförunum árum.

Tilgangurinn var að veita kennurum og stjórnendum tækifæri til að bæta sig í starfi og þróa kennslu- og stjórnunarhætti sína með því að gera starfendarannsókn, ígrunda starf sitt og fara í jafningjamat. Helstu markmiðin voru að efla kennara og stjórnendur í starfi, styrkja og þróa sjálfsmat í MS, bæta skólustarf, gera nám nemenda skilvirkara og innihaldsríkara og bæta námsárangur nemenda.

Samtals tóku 11 kennarar og stjórnendur þátt í rannsókn á eigin starfi. Sameiginlegur flötur var nemendur og hópurinn ákvað að sameiginlegt markmið hópsins og útgangspunktur hjá öllum yrði að auka meðvitund nemenda fyrir því að bera ábyrgð á eigin námi. Ósa Knútsdóttir kennari við MS var verkefnisstjóri með sjálfsmatsverkefninu. Faglegur ráðgjafi var Hafþór Guðjónsson lektor við Kennaraháskóla Íslands. Stuðst var aðallega við kenningar Jean McNiff um action research en hún er írskur fræðimaður og ráðgjafi og starfar nú sem prófessor við St. Mary's University College í London. Hver kennari/stjórnandi vann að því að skoða afmarkaðan þátt í starfi sínu og beindi rannsókninni að ákveðnum bekk eða nemendahópi. Hver og einn safnaði gögnum um eigið starf og hélt dagbók. Mismunandi rannsóknaraðferðir voru notaðar, kannanir, viðtöl, minnispointar, eyðublöð til útfyllingar og fleira.

Allir þátttakendur eru sammála um að verkefnið hafi tekist vel í þeim skilningi að allir gerðu breytingar á sínum starfsháttum og prófuðu ýmsar nýjungar. Þessar nýjungar leggja áherslu á að auka virkni nemenda og ábyrgð þeirra sjálfra á náminu. Einnig eru allir þátttakendur á þeirri skoðun að þær nýjungar, sem voru prófaðar, hafi leitt til bættra námsskilyrða og betri námsárangurs nemenda. Það kom fram hjá mörgum að erfiðast við að fá nemendur til að taka ábyrgð á námi sínu væri að fá þá til að taka ábyrgð á heimanámi sínu. Fundir rannsóknarhópsins, sem voru 12 samtals, voru taldir sérstaklega mikilvægir og þökkðu þátttakendur það m.a. hvatningu frá ráðgjafa hópsins. Áhersla Hafþórs á að nauðsynlegt væri að breyta orðræðunni var lykilatíði og lögð var áhersla á að gera tilraun til að tengja raunveruleikann við fræðin sem var hvatning fyrir kennara til að lesa kennslufræðilegt efni í tengslum við rannsóknina. Einnig voru fundirnir kærkomið tækifæri til að skiptast á hugmyndum og fá endurgjöf frá samstarfsfólki. Allir þátttakendur í rannsókn á eigin starfi eru ákveðnir í því að halda áfram starfsrýni.

Inngangur

Í Menntaskólanum við Sund hefur skipulögðu sjálfsmati verið sinnt í mörg ár bæði af kennurum og stjórnendum skólans. Starfið tók mikinn fjörkipp með þátttöku skólans í fjölbjóðlegu samstarfsverkefni um sjálfsmat frá 1997 til 1999. Þá og í kjölfarið var stefna skólans í sjálfsmati mótuð, starfshópur starfsfólks og nemenda um sjálfsmat stofnaður, ýmsir starfshópar myndaðir t.d. um boðleiðir og agamál, farið var að leggja nemenda- og starfsmannakannanir fyrir og setja fram aðgerðaáætlanir um úrbætur í skólastarfinu. Frá 2001 hefur starfað verkefnisstjóri gæðamats, Halla Kjartansdóttir. Sjálfsmatið hefur haldið áfram á þessum grunni og m.a. tók skólinn þátt í samstarfsverkefni um náms- og kennsluáðferðir með skólum í Finnlandi og Hollandi frá 1999 - 2002.

Þróunarverkefnið um rannsókn á eigin starfi¹ er næsta skref í sjálfsmati í því skyni að fylgja betur eftir nemenda- og starfsmannakönnunum. Ætlunin er að veita kennurum og stjórnendum tækifæri til að bæta sig í starfi og þróa kennslu- og stjórnunarhætti sína með því að gera starfendarannsókn, ígrunda starf sitt og fara í jafningjamat.

Jafningjamat var prófað í hópi kennara í MS 1999-2000 með góðum árangri og 2004-2005 sóttu nokkrir kennarar námskeið leiðsagnarkennara þar sem aðferðir í jafningjamati voru kynntar og prófaðar þannig að hópur kennara innan skólans hefur reynt á þessu sviði. Því töldum við að forsendur hefðu skapast í skólanum til að stunda formlegt sjálfsmat með þessum hætti.

Markmið

Helstu markmiðin með rannsókn kennara og stjórnenda á eigin starfi í MS eru eftirfarandi:

- Efla kennara og stjórnendur í starfi
- Veita kennurum tækifæri til að þróa eigin kennsluhætti
- Veita stjórnendum tækifæri til að þróa stjórnunaraðferðir sínar
- Styrkja og þróa sjálfsmat
- Fylgja eftir nemenda- og starfsmannakönnunum
- Bæta skólastarf

¹ Í skýrslunni eru notaðar þrjár þýðingar á action research þ.e. rannsókn á eigin starfi, starfendarannsókn og starfsrýni. Tíminn verður að leiða í ljós hvaða þýðing heldur velli.

- Gera nám nemenda skilvirkara og innihaldsríkara
- Bæta námsárangur nemenda

Markmið starfendarannsóknanna í MS er að veita kennurum/stjórnendum tækifæri til að bæta sig í starfi, hverjum á því afmarkaða sviði sem hann velur. Sameiginlegur flötur eru nemendur og hópurinn ákvað að sameiginlegt markmið hópsins og útgangspunktur hjá öllum yrði að auka meðvitund nemenda fyrir því að bera ábyrgð á eigin námi.

Aldrei fyrr hefur verið lögð jafn mikil áhersla á sérfræðipækkingu og þróun kennarastarfsins eins og nú. Þetta breytir starfi kennara og eykur ábyrgð þeirra. Sérfræðiþróun er nauðsynleg fyrir kennara og skólastjórnendur þannig að þeir geti aðlagast nýjum og breyttum hlutverkum sínum.² Sjálfsmat og ígrundun kennara í starfi er mikilvæg í þessu ljósi og einnig vegna þess að kennarar hafa fengið aukinn skilning á því að þróun í starfi er ferli en ekki einn einstakur atburður. Breytingar í starfi verða þar af leiðandi meðvituð aðgerð til að breyta til batnaðar en ekki bara að breyta til að breyta.³ Til þess að þetta geti gerst er þörf á betri upplýsingum um hvað hefur gefist vel og hvað ekki, ekki síst í ljósi þess að í dag eru gerðar kröfur til kennara um að þeir geti sýnt fram á árangursríkt starf sbr. að nú eru starfsmannaviðtöl að verða fastur liður og einnig má benda á árangurstengingu launa í stofnanasamningum kennara og framhaldsskóla í þessu samhengi.

Margir fræðimenn hafa bent á mikilvægi sjálfsmats kennara. Má þar t.d. nefna þær Marilyn Cochran-Smith og Susan L. Lytle sem leggja mikla áherslu á mikilvægi þess að kennarar líti í eigin barm og beri saman bækur sínar og að kennarar fái tækifæri og leiðsögn til þess að ígrunda starf sitt á fræðilegan hátt, geri starfendarannsóknir, skrifi um þær og leggi þar með sitt af mörkum til skólaþróunar. Þær leggja mikla áherslu á samstarf kennara í þessu sambandi (kennarateymi) og benda á að það rjúfi ekki bara faglega einangrun kennara heldur breytist samræður kennara þegar þeir fari að ræða saman í minni rannsóknarhópum, t.d. þori þeir að segja samstarfsmönnum sínum ef eitthvað hefur misheppnast / gengur ekki vel því þarna séu þeir komnir til þess að læra hvernig þeir geti breytt og bætt.⁴

² Guskey, Thomas R. 2000.

³ Jóna G. Torfadóttir og Ósa Knútsdóttir 2006.

⁴ Jóna G. Torfadóttir og Ósa Knútsdóttir 2006.

Lýsing á framkvæmd

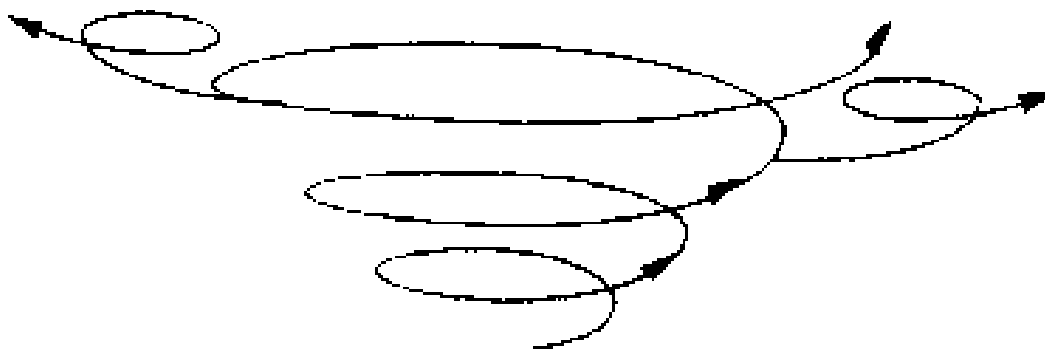
Starfendarannsókn (action research)

Undirbúningur hófst í ágúst 2005 en þá var Ósa Knútsdóttir kennari við MS ráðinn verkefnisstjóri með sjálfsmatsverkefninu. Hún vinnur nú að meistararannsókn í kennslufræðum sem byggir að hluta til á starfendarannsókn hennar í MS. Faglegur ráðgjafi var ráðinn Hafþór Guðjónsson lektor við Kennaraháskóla Íslands. Hann byggði sitt doktorsverkefni á starfendarannsókn: *Teacher Learning and Language: A Pragmatic Self-Study*.⁵

Útbúið var leshefti fyrir þátttakendur með nokkrum völdum greinum um rannsóknir á eigin starfi⁶ og auglýst eftir kennurum til að taka þátt í sjálfsmatsverkefninu.

Hver kennari valdi sér verkefni til að þróa kennsluhætti sína eða stjórnandi til að þróa stjórnunarhætti sína með því að gera starfendarannsókn (action research). Stuðst var aðallega við kenningar Jean McNiff um action research en hún er írskur fræðimaður og ráðgjafi. Hún er prófessor við St. Mary's University College í London og gestaprófessor við the University of Limerick og Guyuan Teachers College í Kína.⁷

Jean McNiff lítur svo á að rannsóknarferlið og kennarastarfið séu eitt, það er samtvinnað. Rannsóknarferlið í starfendarannsókn er eins og spirall, ekki með ákveðinn endi, og getur þróast í ýmsar áttir í ljósi mats sem er einn hluti af rannsóknarferlinu.⁸

⁵ Hafþór Guðjónsson 2002.

⁶ Baird, John 1986; Hafdís Ingvarsdóttir 2001; Hafþór Guðjónsson 2000; Hafþór Guðjónsson 2003; McNiff, Jean með Whitehead, Jack 2004.

⁷ McNiff, Jean með Whitehead, Jack 2006.

⁸ McNiff, Jean með Whitehead, Jack 2003: 56-57.

Starfendarannsókn fer fram í eftirfandi þrepum:

- „ 1. Við skoðum starf okkar eins og það er í dag
2. Bendum á atriði sem við viljum bæta
3. Gefum okkur hugmyndir að úrbótum
4. Reynum þær og metum hvernig gengur
5. Gerum breytingar í ljósi matsins og höldum áfram
6. Metum breyttu aðgerðina og höldum áfram þar til við erum ánægð með þennan starfsþátt. “⁹

Hver kennari / stjórnandi safnaði gögnum um eigið starf og notaði ferilmöppu til þess. Mismunandi rannsóknaraðferðir voru notaðar, sumir gerðu kannanir meðal nemenda, sumir tóku viðtöl við nemendur upp á segulband, sumir skrifuðu minnispunkta eftir kennslustundir, sumir útbjuggu eyðublöð til að útfylla sjálfir eða til að láta nemendur útfylla. Hver kennari / stjórnandi í sjálfsmatshópnum ígrundaði starf sitt með því að halda dagbók allt skólaárið og taka þátt í samræðum við jafningja um starf sitt. Mynduð voru teymi tveggja til þriggja kennara eða stjórnenda sem unnu saman að því að ræða saman um framvindu starfendarannsóknarinnar og sumir fóru einnig í heimsóknir í kennslustundir til hvors annars. Haldnir voru samtals 12 fundir í sjálfsmatshópnum, 6 á hvorri önn. Þess á milli voru þátttakendur í tölvusamskiptum og óformlegum samræðum.

Alls tóku 11 kennarar og stjórnendur í MS þátt í rannsókn á eigin starfi. Hver og einn vann að því að skoða afmarkaðan þátt í starfi sínu og beindi rannsókninni að ákveðnum bekk eða nemendahópi. Rannsakendur skiluðu áfangaskýrslu í janúar 2006 og síðan matsskýrslu í lok vorannar 2006.

Rannsakendur og rannsóknarefni

Hér á eftir er listi yfir rannsakendur og markmið rannsókna hvers og eins:

1. Guðný S. Guðjónsdóttir, félagsfræðikennari: Að glæða áhugann á félagsfræði og auka heimanám nemenda.
2. Halla Kjartansdóttir, íslenskukennari: Að auka ábyrgð nemenda á námi sínu og ýta undir aukið heimanám nemenda.
3. Hannes Hilmarsson, stærðfræðikennari: Að fá nemendur til að breyta um námstækni og lesa stærðfræði sem hugtakanám eins og aðrar greinar.

⁹ Jóna G. Torfadóttir og Ósa Knútsdóttir 2006.

4. Hjördís Þorgeirsdóttir, konrektor: Bæta formleg viðtöl við nemendur og auka óformleg tengsl við nemendur MS og ræða við þá um markmið og ábyrgð þeirra á námi sínu.
5. Hrefna Guðmundsdóttir, félagsfræðikennari: Að gera nemendur ábyrgari fyrir einkunnum sínum þ.e. meðvitaðri um verkefni sín og hvernig einkunn í greininni er samsett.
6. Jóna G. Torfadóttir, íslenskukennari: Að bæta viðbrögð mín við óvæntum atvikum (critical incident) í kennslustofunni.
7. Ósa Knútsdóttir, dönskukennari: Að auka áherslu á talað mál í dönskunámi.
8. Pétur Rasmussen, dönskukennari: Gera nemendur meðvitaðri um hvernig þeir tileinka sér tungumálanám, hvar þeir eru sterkir og hvar veikir.
9. Sigurrós Erlingsdóttir, kennslustjóri: Að bæta viðbrögð við agavandamálum. Nemendur sem vísað er til kennslustjóra vegna agabrota.
10. Sjöfn Guðmundsdóttir, lífsleikni-, sálfræði- og myndlistarkennari: Að auka færni nemenda í rökræðum með Sókrates umræðuaðferð.
11. Þorbjörn Guðjónsson, efnafræðikennari: Að auka áherslu á færni og sjálfstæða hugsun nemenda með verkefnavinnu.

Niðurstöður og mat á verkefninu

Rannsóknin

Í þessum kafla skýrslunnar verður fjallað um rannsóknarhópinn í heild og vísað í einstakar rannsóknir kennara/stjórnenda til að gefa dæmi um rannsóknar-niðurstöður og mat þátttakenda á verkefninu. Hér verður reynt að veita innsýn í þær fjölbreyttu rannsóknir sem gerðar voru en alls ekki gefin tæmandi lýsing á öllum rannsóknarniðurstöðunum.

Hver þátttakandi gerði skýrslu um sína rannsókn og lagði mat á hana. Allir þátttakendur voru sammála um að verkefnið hefði tekist vel í þeim skilningi að allir hefðu gert breytingar á sínum starfsháttum og prófað ýmsar nýjungar. Þessar nýjungar leggja áherslu á að auka virkni nemenda og ábyrgð þeirra sjálfra á náminu. Sem dæmi má nefna þróun matsblaða og nýrrar aðferðar til að stýra umræðum nemenda þ.e. sókratísk umræðuaðferð. Útbúin voru matsblöð

(rubriks) til að meta vinnubækur nemenda, sjá fylgiskjal 1, hæfni nemenda til þátttöku í hópavinnu, sjá fylgiskjal 2 og matsblað fyrir sókratíska umræðuaðferð, sjá fylgiskjal 3. „Strax í upphafi verkefnisins var ég með þá hugmynd að reyna að finna góða aðferð til að efla rökræðu meðal nemenda í anda heimspekinnar“. „Í aðalnámskrá framhaldskóla í lífleikni er í höfuðmarkmiðunum lögð áhersla á sjálfstæða hugsun, siðvit, borgaravitund og tjáningu. Í minni lífsleiknikennslu hef ég lagt áherslu á að skapa umræðu í tímum, með áður nefnd markmið í huga. Mér finnst það mikilvægt að nemendur fái kennslu og þjálfun í að koma skoðunum sínum á framfæri á þann hátt að tekið sé mark á þeim. Gagnrýn hugsun er líka mikilvæg í þessu tilliti. Með því að hlusta á skoðanir og/eða fullyrðingar og læra að vega og meta rökin er verið að ýta undir gagnrýna hugsun. Ýmis álitamál bæði siðfræðileg og út frá dægurmálum hafa verið tekin fyrir í tímum. Oftar en ekki hefur reynst erfitt að virkja allan hópinn, fá alla til að hlusta og fá góð rök í umræðuna“..... „Þetta gekk alveg ljómandi vel fyrir sig og kom það mér á óvart hve vel nemendum gekk að tileinka sér þetta og hve þeim var umhugað um að standa sig vel og fá stig fyrir frammistöðuna.“¹⁰

Annað dæmi um árangursríka nýjung í kennslu var þjálfun talmáls í dönsku. „Ein nýjung sem við dönskukennarar tókum upp á vorönn til að þjálf talmál, var að láta nemendur flytja erindi fyrir bekkinn um sjálfvalið efni. Þetta verkefni gildi 10% af vetrareinkunn þeirra og voru gerðar ákveðnar kröfur um bæði lengd og innihald (þ.e. vandaða efnismeðferð!) Nemendur máttu nota ýmis hjálpargögn við fyrirlesturinn svo sem glærur, Power Point, myndbandsbút osfrv. Satt best að segja tókst þetta ótrúlega vel og mun ég hiklaust halda þessu áfram á komandi árum.“¹¹

Þriðja dæmið um nýjung er notkun eyðublaða í viðtölum við nemendur vegna agabrota sjá fylgiskjal 4. „Ég notaði eyðublaðið og um leið varð skráning agavandamála hjá mér markvissari. Ég ræddi við nemendur um alvarleika brotsins og afleiðingarnar ef þeir breyttu ekki hegðun sinni til hins betra. Ég get ekki alveg metið áhrifin nema hvað ég fékk sjaldnast sömu nemendurna aftur. Þó gerðist það og þá kallaði ég einnig á foreldra.“¹² Og eyðublað vegna kvartana nemenda. „Samtöl við nemendur sem koma til mín á skrifstofuna eru í fastari skorðum og ég fylgi ákveðnum vinnureglum þar sbr. t.d. eyðublað fyrir

¹⁰ Sjöfn Guðmundsdóttir 2006.

¹¹ Ósa Knútsdóttir 2006.

¹² Sigurrós Erlingsdóttir 2006.

kvartanir. Ég er einnig meðvitaðri um að gefa þeim alltaf tíma, bjóða þeim sæti etc. Því oft er raunverulega erindið annað en þau nefna fyrst. Ég legg einnig meiri áherslu á eftirfylgni. Bæði tek ég mál upp á hálfsmánaðarfundum stjórnenda með námsráðgjöfum og spyr kennara um hvernig gangi með ákveðna nemendur. ¹³

Allir þátttakendur voru á þeirri skoðun að þær nýjungar sem voru prófaðar hefðu leitt til bættra námsskilyrða og betri námsárangurs nemenda. Dæmi um það voru rannsóknir á dönskukennslu:

„Viðfangsefni mitt: að efla sjálfsábyrgð nemenda á námi með því að fræða þá um þætti tungumálanáms og þar með útbúa þeim tæki til stjórnunar tókst vel. Undraverkið tókst í bekknum: allir eru glaðari og betri félagar og samt vinna allir betur og fá framúrskarandi einkunnir í dönsku.“ ¹⁴

„Hvað varðar hópinn minn og talþjálfun þeirra þá er ég svona þokkalega sátt. Ég hefði sjálfsagt getað náð betri árangri ef ég hefði beitt okkur öll meiri aga – en það er jú staðreynd að það er erfitt að kenna gömlum hundi (hundum) að sitja! Ég lagði mig fram um að ræða alltaf við þau á dönsku um textana sem þau voru að lesa og hvatti þau til þess að nota málið sín á milli þegar þau voru að vinna æfingar í tengslum við þá. Svo fengu þau að sjálfsögðu ýmiss konar talæfingar sem þau unnu tvö og tvö saman. Ég tók reyndar eftir því að ég var mjög dugleg að taka upp ýmsar nýjungar í kennslunni í vetur – það var eins og eitt leiddi af öðru – og þessar nýjungar notaði ég að sjálfsögðu í fleiri bekkjum en bekknum sem rannsóknin beinist að. Í munnlega prófinu á haustönn var sá bekkur með hæsta meðaleinkunn (7,7) af þeim fjórum bekkjum sem ég kenndi og vorum við öll vel sátt við það.“ ¹⁵

Sameiginleg áhersla hjá öllum rannsakendum var að gera nemendur meðvitaðri um ábyrgð sína á náminu. Eitt dæmi um þessa áherslu var í íslenskukennslu. „Aðferð mín var sárameinföld en hún fólst í því að spyrja nemendur í tilteknum bekk í þrígang um nám sitt til að fá betri tilfinningu fyrir hópnum og átta mig betur á afstöðu þeirra til námsins og námsefnisins. Nemendur fengu að svara spurningunum í rólegheitum í kennslustund og skila svörum sínum nafnlaust. Dæmi um svör nemenda um námið: „Ég er byrjuð að nota My school og kann vel við að nota það heima... mér fannst mjög

¹³ Hjördís Þorgeirsdóttir 2006.

¹⁴ Pétur Rasmussen 2006.

¹⁵ Ósa Knútsdóttir 2006.

skemmtilegt hvernig við fórum í leikritin, fengum að njóta okkar svolítið sjálf og koma með eigin hugmyndir.” „Það var ljóð sem við byrjuðum á að læra í tíma og áttum að læra utanaf. Fannst það mjög gaman, ég hef nú bara gott af því. Ég lærði það alveg utanaf og man nú svona sirka um hvað það var...” „Mér finnst persónulega virka best að kennarinn kynni heimanámið annaðhvort í byrjun tímans eða þá í miðjum tímanum vegna þess að þá fær hann okkar athygli; nauðsynlegt að skrifa á töfluna; ekki segja frá heimavinnu í lok tímans þegar allir eru óþolinmóðir og hætta að hlusta.“¹⁶

Annað dæmi um þessa áherslu um ábyrgð nemenda á námi sínu var í efnafræðikennslu: „Eftir að hafa farið í gegnum glæru-, hópvinnu-, skjávarpa- og dæmasýningartímabil. Þá er ég alltaf að leita að aðferðum sem virkja nemendur þannig að hjá þeim vakni frumkvæði og metnaður. Einnig finnst mér mikilvægt að nemendur finni eða upplifi að æfingin við að leysa verkefni í skólanum gefi þeim sjálftraust og geri þá óhræddari við að takast á við ný viðfangsefni (“finni ánægjuna af því að ráða við/ leysa verkefni”). Í vetur hef ég verið upptekinn af hugtakinu færni. Ég hef verið að ýta nemendum út í sem sjálfstæðust vinnubrögð.”¹⁷

Þriðja dæmið er úr félagsfræðikennslu: „Í vetur hef ég einnig lagt áherslu á vinnubækur. Í vinnubókunum þurfa nemendur þá að halda vel utan um öll verkefni á tilteknu tímaskeiði og þá sjá þau frekar samfelluna í náminu. Þegar þau þurfa að halda öllum verkefnum til haga, raða þeim í rétta tímaröð og slíkt, þá þurfa þau að sýna aga og ábyrgð.”¹⁸

Það kom fram hjá mörgum að erfiðast við að fá nemendur til að taka ábyrgð á námi sínu væri að fá þá til að taka ábyrgð á heimanámi sínu. Einn rannsakandinn segir um það: „Þau byrjuðu á því að biðja mig um að setja þeim nákvæmlega fyrir og höfum við gert það en þegar ég spyr hverjir hafi lært heima eru aldrei fleiri en 3-4 hendur á lofti.“ Og í svörum hjá nemendum í sömu rannsókn við spurningunni: Hvernig nemandi er ég? er eftirfarandi svar að finna: „Ég les nánast aldrei heima, en ég kem þó með bókina í tíma og fylgist vel með. Ég tek lítið þátt í umræðum vegna þess að ég er ekki undirbúinn fyrir tímann. Ég legg mitt að mörkum til að halda vinnufriði í kennslustundum og skila

¹⁶ Halla Kjartansdóttir 2006.

¹⁷ Þorbjörn Guðjónsson 2006.

¹⁸ Hrefna Guðmundsdóttir 2006.

oftast verkefnum tímanlega.“¹⁹ Það kom einnig fram í sjálfsmatskönnun nemenda sem 503 nemendur eða 69% nemenda skólans tóku þátt í á vorönn 2006 að nemendur stunda heimanám illa því þar gáfu nemendur sér lægsta matið eða 2,9 að meðaltali á skalanum 0 til 5, sjá fylgiskjal 6.

Rannsakendur voru sammála um gagnsemi þess að gera rannsókn á eigin starfi. Halla svarar því hvort hægt sé að festa hendur á gagnsemi starfsrýni þannig: „*Gerir starfið „sýnilegra“. *Veitir tækifæri til að vinna markvisst að betri vinnubrögðum. *Hvati til að leggja enn meiri alúð í starfið. *Gefur nýtt sjónarhorn á starfið og vinnur gegn því að það sé „unnið á sjálfsstýringunni“. *Færir kennarann skrefi nær nemandanum.“²⁰

Hópurinn fann ekki marga galla eða ókosti við starfendarannsóknir kennara nema að þetta er aukavinnuálag sem ekki er gert ráð fyrir í vinnuskipulaginu. Hópurinn var sammála um að það þyrfti að skapa betri starfsskilyrði fyrir kennara til að geta sinnt þeim þ.e. skapa tíma og tækifæri til þverfaglegs samstarfs um rannsóknir á eigin starfi. Jóna og Ósa segja um hugsanlega annmarka starfendarannsóknna: „*Erfiðleikar við að skoða sjálfan sig gagnrýnum augum. *Rannsóknin kann að hafa áhrif á rannsakandann sem og aðra þátttakendur. *Bandamenn í starfendarannsókn geta hugsanlega orðið of nánir. *Starfendarannsókn er unnt að nota til illa.“²¹

Eftirfarandi lýsir vel jákvæðu viðhorfi hópsins til rannsóknarinnar: „Ég væri trúlega afslappaðri í kennslunni ef engin væri rannsóknin. Á hinn bóginn er ég sannfærð um að rannsóknin hjálpi mér til þess að verða hæfari í starfi, færari í samskiptum mínum við nemendur og betri manneskja. Þessi bjargfasta trú mín veitir mér sannarlega vellíðan.“²²

Fundir rannsóknarhópsins

Samtals hélt rannsóknarhópurinn tólf fundi yfir skólaárið. Á fyrstu fundum rannsóknarhópsins var rætt um markmið sjálfsmatsverkefnisins, starfendarannsóknir almennt²³, skipulag þeirra²⁴ og rannsóknarefni hvers kennara. Verkefnisstjórnin, Ósa Knútsdóttir og ráðgjafinn, Hafþór Guðjónsson voru með innlegg um starfendarannsóknir. Yfirmarkmið okkar var að bæta okkur í starfi

¹⁹ Guðný Guðjónsdóttir 2006.

²⁰ Halla Kjartansdóttir 26. maí 2006.

²¹ Jóna G. Torfadóttir og Ósa Knútsdóttir 2006.

²² Jóna Guðbjörg Torfadóttir 2006.

²³ Hafþór Guðjónsson 2005.

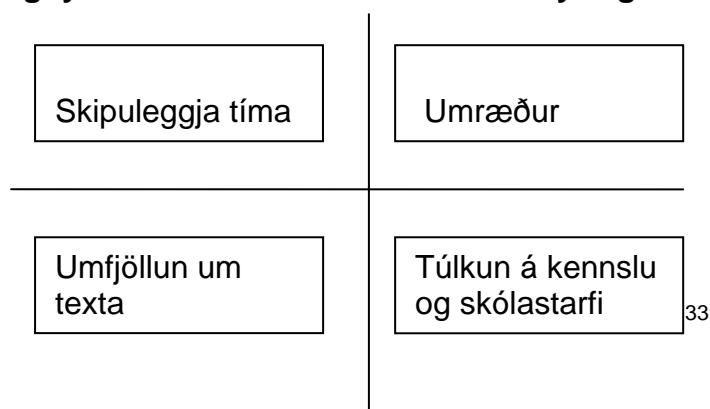
²⁴ Ósa Knútsdóttir 2005.

með áherslu á að gera nemendur meðvitaðri um ábyrgð sína á eigin námi. Varðandi vinnubrögðin var lögð áhersla á ígrundun og dagbókarskrif og mikilvægi þess að tengja ígrundun við fræðin.²⁵ Áhersla var lögð á að skrifa í dagbókina bæði um það sem tekst vel og illa. Starfendarannsóknir beinast að hegðun kennarans/stjórnandans sjálfs eins og Jean McNiff leggur áherslu á: „ the idea of self reflection is central”²⁶. Hafþór Guðjónsson ráðgjafi okkar benti á að útgangspunktur okkar væri að veruleikinn skiptir ekki máli heldur skilningur okkar á honum (social constructivism) og mikilvægi orðræðunnar til að breyta viðhorfum. Ef orðræðan breytist þá breytist kannski veruleikinn.²⁷

Á næstu fundum voru ýmsar kenningar og hugtök tekin fyrir og þau tengd okkar rannsóknarefnum t.d. hágæðakennsla²⁸, félagsleg hugsmíðahyggja²⁹, skólamenning, reynslusögur P. J. Palmer úr skólastofunni³⁰, námsmat, sérstaklega leiðsagnarmat³¹ og nemendasjálfstæði³².

Á síðustu fundum rannsóknarhópsins var fjallað um mat á starfinu í vetur, skýrslur okkar og framhald á samstarfi hópsins. Sérstaklega var fjallað um mat á fundum rannsóknarhópsins. Í því sambandi var rætt um mikilvægi þess að skapa aðstæður og hvatningu fyrir starfendarannsóknir eða starfsrýni kennara.

Samfélag fyrir kennararannsóknir: Rammi fyrir greiningu.

Rannsakendur voru sammála um að fundir hópsins hefðu verið sérstaklega mikilvægir og þökkuðu það m.a. hvatningu frá ráðgjafa hópsins. Þar gafst tækifæri til að ræða kennslufræðileg málefni og skiptast á skoðunum um

²⁵ Hafþór Guðjónsson 2002; McNiff, Jean og fl. 2003: 114-118; Lilja M. Jónsdóttir 2005.

²⁶ McNiff, Jean 2006.

²⁷ Hafþór Guðjónsson 2003.

²⁸ Weiss, Iris R og Pasley, Joan D. 2004.

²⁹ Beaumie, Kim 2004.

³⁰ Palmer, Parker J. 1998.

³¹ Black, Paul og Harrison, Chris 2000.

³² Cook-Sather, Alison 2002

³³ Cochran-Smith, Marilyn og Lytle, Susan L. 1996

mál sem voru efst á baugi í rannsókninni. Þetta voru hvetjandi og uppbyggilegar umræður um starfið og hópurnir festist hvorki í einstaklingsvandamálum nemenda né kvartanafasanum. Áhersla Hafþórs á að nauðsynlegt væri að breyta orðræðunni var lykilatriði og lögð var áhersla á að gera tilraun til að tengja raunveruleikann við fræðin sem var hvatning fyrir kennara til að lesa kennslufræðilegt efni í tengslum við rannsóknina.

Eftirfarandi tilvitnanir í skýrslur rannsakenda eru lýsandi fyrir jákvætt mat hópsins á fundunum: „Mér finnast fundir okkar í vetur hafa verið mjög árangursríkir. Við höfum fræðst hvert af öðru, fengið ný sjónarhorn á ýmis mál og ekki síst stuðning og uppörvun í starfi okkar. Ég vona svo sannarlega að rannsókn/ígrundun á eigin starfi verði eitthvað sem festist í sessi í skólakerfi framtíðarinnar, alla vega hér í MS, og þá bæði hjá starfsmönnum og nemendum.”³⁴

„Fundir sjálfsmatshópsins hafa verið einkar athyglisverðir. Umræðan á þeim hefur að öllu jöfnu verið sérstaklega uppörvandi. Að mínu mati höfum við verið að ræða það sem er innsti kjarninn í kennslustarfinu, þ.e. kennsluáferðir, námsáferðir og líðan nemenda og kennara. Kennararnir í hópnum hafa verið heiðarlegir í sínu mati og getað sagt jafnt frá sigurum sínum og mistökum.”.....„Að mörgu leyti hafa fundirnir þróast út í það að verða einhvers konar „mannúðarsálfræðileg þerapía” þar sem Hafþór hefur leitt fundina af röggsemi, en jafnframt gætt þess vel að allir fái að njóta sín. Á þann hátt hafa fundirnir líka orðið ígildi handleiðslu, þar sem kennari getur lagt fram hugmyndir sínar og sagt frá reynslu sinni og fengið gott “feed back” frá öðrum í hópnum. - Ekki er laust við að farið sé að gæta aðskilnaðarkvíða í mínu tilviki.”³⁵

Mat á framkvæmda- og kostnaðaráætlun

Framkvæmdaáætlun stóðst í stórum dráttum en umfang verkefnissins var þó endurskoðað í ljósi þess styrks sem fékkst í verkefnið. Ákveðið var að hætta við verkefnaþáttinn handleiðslu en einbeita sér þess í stað að rannsókn á eigin starfi.

Kostnaðaráætlun var endurskoðuð í ljósi þess styrks sem fékkst frá menntamálaráðuneytinu en sótt var um styrk að upphæð 3.137.380 kr. en styrkur fékkst að upphæð 600.000 kr.

³⁴ Ósa Knútsdóttir 2006.

³⁵ Sjöfn Guðmundsdóttir 2006.

Sjálfsmat kennara: Rannsókn á eigin starfi

Áætlun um nýtingu 600.000 kr. þróunarstyrks frá menntamálaráðuneytinu:

	Fjöldi	Tímakaup	Fjöldi tíma	Upphæð
Greiðslur vegna vinnu verkefnisstjóra	1	3.624	36	130.464
Greiðslur til kennara	9	3.624	12	391.392
Fagleg sérfræðiaðstoð	1	5.000	30	150.000
Fundakostnaður				10.000
Samtals:				681.856

Framhald verkefnisins og kynning

Ljóst er að þó að ekki verði formlegt framhald á þessu sjálfsmatsverkefni sem þróunarverkefni þá er ljóst að kennararnir sem tóku þátt í verkefninu eru ákveðnir í að halda áfram að stunda starfendarannsóknir. Tvennt er ákveðið að hópurinn geri saman á næsta skólaári, annars vegar að ræða um starfendarannsókn okkar á sérstökum fundi með Jean McNiff í haust þegar hún kemur hingað til lands til að kenna í vettvangsnámi tungumálakennara á vegum Samstarfsnefndar um endurmenntun framhaldsskólakennara og hins vegar að standa fyrir málstofu um starfendarannsókn okkar á málþingi Rannsóknarstofnunar Kennaraháskóla Íslands í október.

Rannsókn okkar var kynnt á kennarafundi í MS þann 26. maí af Ósu Knútsdóttur, Jónu G. Torfadóttur og Höllu Kjartansdóttur. Halla Kjartansdóttir kynnti rannsókn sína fyrir kennurum í MK í vor og Hafþór Guðjónsson og halla Kjartansdóttir kynntu rannsóknina á námskeiði fyrir íslenskukennara á endurmenntunarnámskeiði í sumar. Jóna G. Torfadóttir lauk meistararitgerð í kennslufræðum nú í haust og byggir hún hana á starfendarannsókn sinni í MS.

Það má segja að þróunarverkefnið um sjálfsmat nemenda sem unnið verður að í MS á næsta skólaári komi í beinu framhaldi af þessu sjálfsmatsverkefni kennara. Markmiðið í báðum verkefnum er að vinna að því að auka ábyrgð nemenda á námi sínu. Í tengslum við það hefur einnig verið rætt um nemendasjálfstæði³⁶ og möguleikana á því gefa nemendum tækifæri til að hafa áhrif á skipulag og innihald skólastarfsins sem leið til að gera þá

³⁶ Cook-Sather, Alison 2002; An Activity for Stage Two Sharing... 2002

meðvitaðri um eigin ábyrgð á hegðun sinni í skólanum, viðhorfum til námsins og námsárangri.

Lokaorð

Með rannsókn á eigin starfi veitum við kennurum og stjórnendum tækifæri til að þróa sig í starfi og vinna sérstaklega með ákveðinn þátt í starfi sínu sem þeir telja að þurfi og megi bæta.

Það er mat hópsins að vel hafi tekist til með rannsóknirnar sem unnar voru og að allir þátttakendur hafi fengið hér tækifæri til að tileinka sér ákveðna aðferð til að bæta sig í starfi þ.e. starfendarannsókn. Einnig var sérstök ánægja með fundi hópsins og eru allir ákveðnir í að halda áfram að vinna að starfendarannsóknum.

Það er mun líklegra að rannsóknir kennara á eigin starfi leiði til þróunar á starfinu innan kennslustofunnar heldur en rannsóknir sem gerðar eru á kennurum. Það er einfaldlega ekki hægt að skilja kennslu í þeirri dýpt sem nauðsynleg er til að geta bætt kennslu nema kennarar komi að málinu og skoði sjálfir starf sitt með kerfisbundnum hætti. Það er því mikilvægt að vinna að því að finna leið til að veita kennurum tækifæri og tíma til að gera rannsóknir á eigin starfi. Við þökkum ráðgjafa okkar Hafþóri Guðjónssyni fyrir að miðla ríkulega af reynslu sinni og fræðilegri þekkingu og verkefnisstjóranum Ósu Knútsdóttur fyrir alla skipulagsvinnuna og þeim báðum þökkum við kærlega fyrir að hvetja okkur til dáða. Að lokum þökkum við menntamálaráðuneytinu fyrir fjárhagslegan stuðning við verkefnið og að veita okkur tækifæri til að hrinda þessu þróunarverkefni í framkvæmd.

Virðingarfyllst.

Hjördís Þorgeirsdóttir, konrektor

Heimildaskrá

An Activity for Stage Two Sharing: Experimenting with Potential Forms of Student Input. Tripod Project Insight Sheet 2.2. 2002. http://www.ksg.harvard.edu/tripodproject/Insight%20sheet_2-2.pdf [Sótt 23. apríl 2006.]

Ariizumi, Yoshihiko: 2005. *Five Empowering Principles of Action Research That Lead to Successful Personal and Professional Development.* University Press of America, Lanham, ML.

Baird, John R. 1986. „Learning and Teaching. The need for change.“ *Improving the Quality of Teaching and Learning: An Australian Case Study – The PEEL Project*, bls. 8-13. Edited by Baird, John R. and Mitchell, Ian J. Monash University, Faculty of Education, Melbourne.

Beaumie, Kim: 2004. *Social Constructivism.* <http://www.coe.uga.edu/epltt/SocialConstructivism.htm>. [Sótt 25. september 2005.]

Black, Paul og Harrison, Chris: 2000. „Formative assessment“ *Good Practice in Science Teaching. What research has to say.* Ritstjórar Monk, Martin og Osborne, Jonathan. Open University Press, Buckingham.

Cochran-Smith, Marilyn og Lytle, Susan L.: 1996. „Communities for Teacher Research. Fringe or Forefront?“ *Teacher Learning. New Policies, New Practices.* McLaughlin, Milbrey W. og Oberman, Ida ritstjórar. Teachers College Press, New York.

Cook-Sather, Alison: 2002. „Authorizing Student’s Perspectives: Toward Trust, Dialogue, and Change in Education.“ *Educational Researcher* Volume 31 No 4 maí bls. 3-14.

Guskey, Thomas R.: 2000. *Evaluating Professional Development.* Corwin Press, California.

Hafðís Ingvarsdóttir. 2001. „Understanding Teachers. Implications for Teacher Education.“ *Ráðstefna STÍL. Fylgirit Málfríðar, tímarits samtaka tungu-málakennara*, haust, bls. 3-7.

Hafþór Guðjónsson. 2000. „Að rannsaka eigin rann.“ *Rannsóknir í félagsvísindum III*, bls. 181-191. Friðrik H. Jónsson og Ingjaldur Hannibalsson (ritstjórar). Félagsvísindastofnun Háskóla Íslands, Reykjavík.

Hafþór Guðjónsson. 2003. „Að rannsaka eigin rann frá pragmatískum sjónarhóli.“ *Rannsóknir í félagsvísindum IV. Félagsvísindadeild*, bls. 333-342. Friðrik H. Jónsson (ritstjóri). Félagsvísindastofnun Háskóla Íslands, Reykjavík.

Hafþór Guðjónsson: 2002. „*Teaching Chemistry and Teaching Teachers*.“ Kafli 7 í doktorsritgerð Hafþórs *Teacher Learning and Language: A Pragmatic Self-Study*. University of British Columbia, Canada.

Hafþór Guðjónsson: 2005. *Punktur fyrir fund með kennurum í MS*. Fjölrit.

Halla Kjartansdóttir: 2006. „Starfsrýni“. Erindi á kennarafundi MS 26. maí 2006. Menntaskólinn við Sund, Reykjavík.

Halla Kjartansdóttir: 2006. Starfsrýni – rannsóknarskýrsla. Menntaskólinn við Sund, Reykjavík. [Óútgefin skýrsla.]

Hjördís Þorgeirsdóttir: 2006. Starfsrýni – rannsóknarskýrsla. Menntaskólinn við Sund, Reykjavík. [Óútgefin skýrsla.]

Hrefna Guðmundsdóttir: 2006. Starfsrýni – rannsóknarskýrsla. Menntaskólinn við Sund, Reykjavík. [Óútgefin skýrsla.]

Jóna Guðbjörg Torfadóttir: 2006. Starfsrýni – rannsóknarskýrsla. Menntaskólinn við Sund, Reykjavík. [Óútgefin skýrsla.]

Jóna G. Torfadóttir og Ósa Knútsdóttir: 2006. „Actions speak louder than words - Starfendarannsókn.“ Erindi á kennarafundi MS 26. maí 2006.

Lilja M. Jónsdóttir: *Leiðarbók og ígrundun*. <http://grunnskola braut.khi.is/NKS/Leidarbok%20og%20igrundun.doc> [Sótt 26.10. 2005.]

Making a Difference. Action Research in Middle Level Education. 2005. Ritstjóri Caskey, Miki M. Information Age Publishing. Greenwich, CO.

McNiff, Jean & Whitehead, Jack: 2006. *All You Need To Know About Action Research*. SAGE Publications, London.

McNiff, Jean, Lomax, Pamela og Whitehead, Jack: 2003. *You and Your Action Research Project*. 2. útgáfa. RouthledgeFalmer, London.

McNiff, Jean with Whitehead, Jack: 2002. *Action Research. Principles and Practice*. 2. útgáfa. RouthledgeFalmer, London.

Meyvant Þórólfsson: 2003. „Tími, rúm og orsakasamband. Nám sem félagsleg hugsmíði.“ *Netla – Vef tímarit um uppeldi og menntun*. Prentútgáfa greinar frá 7. febrúar 2003. Rannsóknarstofnun Kennaraháskóla Íslands, Reykjavík.

Ósa Knútsdóttir: 2005. „Skipulag starfendarannsókna“ Innlegg á fundi rannsóknarhópsins 22. 9. 2005. Menntaskólinn við Sund, Reykjavík.

Ósa Knútsdóttir: 2006. Starfsrýni – rannsóknarskýrsla. Menntaskólinn við Sund, Reykjavík. [Óútgefin skýrsla.]

Palmer, Parker J.: 1998. *The Courage to Teach. Exploring the Landscape of a Teacher's Life*. Jossey-Bass, San Francisco.

Pétur Rasmussen: 2006. Starfsrýni – rannsóknarskýrsla. Menntaskólinn við Sund, Reykjavík. [Óútgefin skýrsla.]

Sigurrós Erlingsdóttir: 2006. Starfsrýni – rannsóknarskýrsla. Menntaskólinn við Sund, Reykjavík og San Diego. [Óútgefin skýrsla.]

Sjöfn Guðmundsdóttir: 2006. Starfsrýni – rannsóknarskýrsla. Menntaskólinn við Sund, Reykjavík. [Óútgefin skýrsla.]

Weiss, Iris R. og Pasley, Joan D.: 2004. „What is High-Quality Instruction?“ *Educational Leadership*. Febrúar. Bls. 24-28.

Þorbjörn Guðjónsson: 2006. Starfsrýni – rannsóknarskýrsla. Menntaskólinn við Sund, Reykjavík. [Óútgefin skýrsla.]

Fylgiskjal 1: Matsviðmið við mat á vinnubók

Matsviðmið við mat á vinnubók

Við mat á vinnubók mun ég styðjast við eftirfarandi matstöflu.

Matsatriði	Vægi	Mjög gott > 80 %	Gott 60 – 80 %	Sæmilegt 40 – 60 %)	Stig
Heildarsvipur (Áhersla: Útlit og uppsetning)	10	Til fyrirmyndar.	Gott að flestu leyti.	Misjafnt	
Frágangur (Áhersla: Stafsetning og málfar)	10	Til fyrirmyndar.	Nokkuð um stafsetningarvillur. Málfar nokkuð gott.	Allmargar stafsetningarvillur og málfar misjafnt að gæðum.	
Athuganir (Áhersla: Greinagóðar lýsingar og pælingar)	40	Sérlega góðar lýsingar og pælingar.	Almennt góðar lýsingar og pælingar.	Misjöfn gæði.	
Verkefni (Áhersla: Skýrar lausnir)	20	Öll eða langflest verkefni sérlega vel leyst.	Þorri verkefna vel leystur, alla jafnan á skýran hátt.	Aðeins huti verkefna leystur. Misjöfn gæði á úrlausnum.	
Kunnátta í efnafræði	20	Hefur mjög gott vald á efninu.	Hefur gott vald á efninu.	Greinilegar gloppur í þekkingunni.	
Stig samtals					

Fylgiskjal 2: Matsblað fyrir hæfni einstaklinga í hópavinnu

Matsblað fyrir hæfni einstaklinga í hópavinnu.

Hver einstaklingur er metinn með tilliti til hæfni hans til að starfa í hópi. Nemandinn fær stig í samræmi við lýsingu í dálki og getur hann fengið mest 15 stig en minnst 5 stig.

Þættir	3. stig	2.stig	1. stig
Lausn vandamála	Getur á þroskaðan og kerfisbundinn hátt leyst ágreining í hóp.	Þarf smá aðstoð eða áminningu til að leysa ágreining	Getur ekki leyst ágreining í hópavinnu vegna tilfinningasemi
Tjáning	Getur skilgreint ágreining án þess að saka aðra eða auka á spennuna í hópnum	Getur skilgreint ágreining í hópnum á viðunandi hátt	Getur lýst ágreiningi án þess að saka aðra
Skipulag	Hefur nokkrar mismunandi leiðir við að leysa vandamál	Hefur eina eða tvær mismunandi leiðir til að leysa vandamál	Notar ekki skipulagðar leiðir við að leysa vandamál
Greining	Getur aðstoðað aðra við að sjá hvaða tillögur að lausnum eru vænlegastar til árangurs	Getur á raunhæfan hátt sagt til um hvaða lausnir eru vænlegar til árangurs.	Velur lausnir sem henta hans/hennar þörfum fram yfir aðrar lausnir
Staðfesta	Leyfir ágreiningi ekki að fara áfram yfir á annað viðfangsefni eða á annað tímabil.	Leyfir yfirleitt ekki ágreiningi að fara áfram yfir á annað viðfangsefni eða á annað tímabil.	Leyfir ágreiningi að halda áfram yfir á næsta viðfangsefni eða tímabil.

Nafn: _____

Stig alls: _____

Fylgiskjal 3: Sókratísk umræðuaðferð

Lífleikni

Vor 2006

Sókratískt matsblað

Notið þennan ramma sem viðmiðun fyrir stigagjöf hjá því liði sem þið eigið að meta. Nemandi:

Eitt stig	<ol style="list-style-type: none">1. Spyr einfaldra spurninga2. Svvara einföldum spurningum3. Skýrir einföld atriði
Tvö stig	<ol style="list-style-type: none">1. Kemur með mótrök í umræðu2. Kemur með rök og dæmi úr texta3. Dregur saman það sem verið er að ræða
Þrjú stig	<ol style="list-style-type: none">1. Kemur með rök og gefur fleiri en eitt dæmi úr texta2. Skýrir nánar sjónarmið sem aðrir hafa sett fram3. Vísar til rannsókna utan við textann sem styðja það sem hann/hún heldur fram
Fjögur stig	<ol style="list-style-type: none">1. Leggur mat á gildi þeirra hugmynda og aðferða sem eru til umræðu2. Vísar til annarra rannsókna sem mótrök við þær hugmyndir sem eru til umræðu3. Tekur aðra þætti inn í umræðuna, s.s. menningarmun, kynjamun eða annað4. Metur styrkleika og veikleika þeirra sjónarmiða sem fram koma í umræðunni og kemur fram með aðrar hugmyndir sem hugsanlega mætti ræða nánar í framtíðinni

Það er hægt að missa stig fyrir:

- Að trufla og grípa frammí fyrir öðrum
- Móðga aðra eða tala niður til fólks
- Einoka tímann
- Endurtaka það sem þegar er búið að segja

Skrifið athugasemdir á blað sem er merkt því liði sem þú varst að meta.

Gangi ykkur vel!

Fylgiskjal 4: Eyðublað fyrir viðtal við nemendur vegna agabrota

Viðtal – agamál

Dagsetning:	Hver tekur viðtal?
--------------------	---------------------------

Nafn nemanda:	Bekkur:
----------------------	----------------

Ástæður viðtals? Hver? Hvað?

Hvað rætt í viðtali?

Viðhorf nemandans:

Niðurstaða / framhald:

Eftirfylgni:

Fylgiskjal 5: Sjálfsmat nemenda

**Sjálfsmat nemenda
Könnun vorönn 2006
Meðaltal fyrir skólann í heild**

